

OpONENTSKÝ POSUDEK NA RIGORÓZNÍ PRÁCI MGR. TEREZY HAVELKOVÉ

na téma

„Odklon v trestním řízení“

Téma procesních alternativ ke standardnímu trestnímu řízení, které tvoří předmět předložené rigorózní práce, je aktuální. Je to dáno nejen vývojem jejich právní úpravy, která v poslední době přinesla vedle některých dílčích změn již zavedených alternativ i jejich zcela novou formu v podobě dohody o vině a trestu, ale také aplikačními problémy, s nimiž se současná praxe při aplikaci těchto alternativ potýká. Považuji proto za správné, že autorka svou práci zaměřila převážně tímto posledně uvedeným směrem a poskytla tak zevrubný pohled na současnou aplikační praxi.

Zpracování tématu klade nároky na náležitou znalost teoretických otázek trestněprávní povahy i souvisejících otázek z oblasti sociální práce v trestní justici. Vedle těchto znalostí je nezbytným předpokladem kvalitní analýzy důkladná orientace v judikatuře a v konkrétních praktických postupech. Vzhledem k tomu, že součástí práce je i komparace české právní úpravy s vybranou úpravou zahraniční, je nutné uvést i požadavek na potřebnou jazykovou vybavenost autorky.

Práce je rozsáhlá, čítá 156 stran textu, k němuž je připojen čtyřstránkový seznam použité literatury. Výklad je rozvržen do deseti kapitol, doplněných stručným úvodem a závěrem. Jednotlivé kapitoly jsou vnitřně podrobně členěny, což zvyšuje přehlednost textu a usnadňuje orientaci v práci.

Cíl práce sice autorka na žádném místě neuvádí, z celkového pojetí práce lze však vyvodit, že ve své práci hodlá na podkladě zkoumání platné právní úpravy a její aplikace v praxi zejména upozornit na okruhy otázek, které činí orgánům činným v trestním řízení potíže, vytvářejí prostor pro nejednotný postup při řešení konkrétních případů nebo vedou k tomu, že odklony nejsou v dostatečné míře využívány. Lze konstatovat, že tyto problémové okruhy jsou v práci podrobeny analýze a jsou k nim autorkou přijata samostatná stanoviska.

Po metodologické stránce práce vychází zejména ze studia odborné literatury, judikatury a statistických dat. Okruh literárních pramenů je poměrně bohatý, zahrnuje vedle širokého okruhu tuzemské literatury i několik francouzských publikací.

Práce má logickou systematiku, odpovídající obsahovému zaměření práce. Východiskem práce je obecná charakteristika pojmu odklonu a jeho účelu, vymezení druhů odklonu a nastínění možností jejich využití. V dalších kapitolách práce jsou poté postupně rozebírány jednotlivé druhy odklonu upravené v českém trestním řádu, počínaje podmíněným zastavením trestního stíhání a narovnáním, přes podmíněné odložení podání návrhu na potrestání, zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 2 písm. c) TŘ a odstoupení od trestního stíhání u mladistvých až po nově zavedenou dohodu o vině a trestu. Autorka do své analýzy zařadila i trestní příkaz, i když správně poznamenává, že trestní příkaz není vždy za druh odklonu považován. V rámci rozboru jednotlivých druhů odklonu je výrazná pozornost věnována zvláště postavení poškozeného a možnostem náhrady škody, specifikům dokazování v řízení o odklonu a míře využití daného odklonu v praxi. Na uvedené výklady navazuje samostatná kapitola o úkolech a metodách práce Probační a mediační služby při řešení trestních věcí odklonem. Doplnkem celého rozboru je kapitola nazvaná „Srovnání právní úpravy odklonů v ČR s francouzskou právní úpravou“. Spíše než o komparaci v ní však jde jen o stručnou charakteristiku druhů odklonu ve francouzském trestním řízení. Práci uzavírá krátké shrnutí významu odklonu pro řešení trestních věcí.

Výklad je zajímavý a v řadě směrů přínosný. Ocenění zaslouží zvláště autorčina orientace v praxi a s tím související výběr sporných otázek. Při jejich rozboru autorka upozorňuje na některá úskalí současné právní úpravy a zaujímá vlastní odůvodněná stanoviska k jejich řešení. V práci jsem našla jen drobné nepřesnosti nebo nejasnosti. Tak např. na str. 70 odst. 2 autorka nepřesně uvádí, že podmíněné odložení podání návrhu na potrestání je možné použít u shodné skupiny trestných činů jako podmíněné zastavení trestního stíhání. Výklady na str. 19 o povaze doznání obviněného jako podmínky pro podmíněné zastavení trestního stíhání a možnosti jeho použití jako důkazu v případném dalším řízení nejsou zcela v souladu s výkladem o zvláštěnostech dokazování, nacházejícím se na str. 33 dole. Na str. 87 dole není jasné, z čeho autorka dovozuje tvrzení, že pro vznik trestní odpovědnosti mladistvého za konkrétní provinění je třeba, aby se dopustil závažnějšího jednání než by bylo nutné pro vznik trestní odpovědnosti dospělého pachatele. Za ne zcela přesvědčivý považuji návrh autorky na vypuštění institutu odstoupení od trestního stíhání ze zákona o soudnictví ve věcech mládeže (viz str. 102).

Je škoda, že autorka nevyužila poznatků o francouzské právní úpravě k jejímu důkladnějšímu srovnání s úpravou českou a příp. též k formulaci návrhů de lege ferenda. Práci by rovněž prospělo, kdyby v závěrečné kapitole bylo nahrazeno velmi obecné hodnocení významu odklonu v trestním řízení přehledem konkrétních stanovisek a závěrů, k nimž autorka ve své práci dospěla.

Práce se dobře čte, mám ale zato, že některé autorčiny slovní obraty, byť jsou běžně v praxi používány (např. „rozhodnutí od stolu“ nebo „peněžitá částka na oběti“), do práce tohoto typu nepatří.

Hodnocení uzavírám konstatováním, že posuzovaná práce odpovídá požadavkům kladeným na práce rigorózní. Doporučuji ji proto k obhajobě.

Při obhajobě by autorka mohla uvést, zda a příp. v jakých směrech by francouzská právní úprava odklonu v trestním řízení mohla být podnětem pro českého zákonodárce.

JUDr. Marie Vanduchová, CSc.

V Praze dne 30. 12. 2013